

Hogeschool Inholland Haarlem - Zenber Architecten

Online lesgeven op een levendige campus:

Het beste van twee werelden

Door: Tim van der Wal en Yvonne Janse

Hybride onderwijs, blended learning; we kunnen er niet meer omheen. Het nieuwe lesgeven lijkt genormaliseerd te zijn in het onderwijs, maar zijn alle voorwaarden ook al aanwezig om deze onderwijsvorm optimaal uit te voeren?

De zoektocht naar een passende onderwijsvorm en -omgeving is van alle tijden, maar nu actueler dan ooit. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) schreef in 2020 vier scenario's voor de toekomst van het onderwijs en vanuit ict-coöperatie SURF wordt al een aantal jaren onderzoek

gedaan naar digitalisering binnen het onderwijs. Het onderwijs op afstand tijdens de lockdowns heeft die digitale ontwikkelingen enorm versneld.

Maar hoe benut je de voordelen van het online onderwijs het best, terwijl je óók de studenten weer naar de campus wilt krijgen? Veel HBO-instellingen zitten, al innoverend en experimenterend, midden in die zoektocht. Iedere opleiding vraagt om maatwerk, maar een universele leidraad heeft zich inmiddels al wel gevormd. Succesvolle vernieuwing in het hybride onderwijs vraagt namelijk om een slimme integrale benadering van vier terreinen: de fysieke leeromgeving, de digitale leeromgeving, didactische vaardigheden en hospitality.

Flexibele lesruimte als heilige graal

Flexibele onderwijsruimten

Het onderwijsgebouw is meer dan alleen een stapel stenen. Het is een plek waar studenten interdisciplinair leren, onderzoeken en elkaar ontmoeten. En dat vraagt dus ook om verschillende typen ruimten. Zo lijkt een theorielokaal voor dertig personen tegenwoordig voor velen minder aantrekkelijk dan een ruimte met verschillende zitgelegenheden en scrumwanden. Toch blijven die theorielokalen voorlopig óók nodig. Hoe kom je dan toch aan andere behoeften tegemoet, zonder veel ruimten te hoeven bijbouwen of huren? Het antwoord: veel onderwijsinstellingen kiezen voor een 'functieflexibele' tussenvorm bij een verbouwing of nieuwbouwproject. Het blijkt de heilige graal om nieuwe wensen flexibel te kunnen inpassen zonder uitbreiding van vierkante meters.

Online techniek biedt kansen

Veel digitale tools zijn de afgelopen jaren in sneltreinvaart doorontwikkeld; het zou dus zonde zijn om de mogelijkheden daarvan nu weer te laten liggen. Hogescholen beschikken over eigen filmstudio's en lokalen zijn uitgerust met hoogwaardige camera's, microfoons en schermen om lessen via Teams en Zoom te streamen. Ook zijn er oneindige mogelijkheden om online samen te werken via digitale whiteboards. Bovendien leidde het onderwijs op afstand tot vernieuwde onderwijsvormen. Zo maakten hoorcolleges bijvoorbeeld plaats voor videoclips en podcasts, opgenomen door de docent of zelfs ontwikkeld door de uitgever als alternatief voor een studieboek. Deze 'erfenis van de crisis' biedt kansen voor de docent: het opnemen van je les in een videoclip of podcast kan herhaling van de lesstof besparen en maakt tijd vrij voor interactiever lesgeven. Randvoorwaarde is wel dat je als docent over de juiste presentatievaardigheden beschikt en voldoende ondersteund wordt in de digitale techniek.

Waar komen studenten nog voor naar school?

Anders lesgeven

Nieuwe onderwijsvormen vragen om nieuwe competenties van de docent. Online onderwijs vraagt om

een secuurdere voorbereiding en laat minder ruimte voor improvisatie. En bij hybride bijeenkomsten moeten docenten hun aandacht verdelen tussen studenten die in het klaslokaal zitten en studenten die online aanwezig zijn. Dat is een heel andere manier van lesgeven. Sommige docenten liepen gretig voorop in deze ontdekkingstocht, waar andere collega's worstelden met de mute-knop. Goede begeleiding in didactische vaardigheden is dus noodzakelijk. Een voorbeeld: Hogeschool Inholland biedt docenten een online platform Onderwijsondersteuning met tips en trainingen over lesgeven, communiceren en samenwerken.

Dit vraagt om anders lesgeven

Wat als ze thuisblijven?

Didactische vernieuwing, een toegankelijke digitale leeromgeving en een fris en flexibel onderwijsgebouw. Deze drie ingrediënten lijken na bovenstaand betoog alles wat nodig is om goed hybride onderwijs te kunnen bieden en studenten te laten excelleren. Maar wat nou als studenten thuis blijven en het onderwijsgebouw leeg blijft? Het overkwam verschillende onderwijsinstellingen in binnen- en buitenland. De lockdown was voorbij, de gebouwen waren weer open, maar de student was gewend geraakt aan het comfort van onderwijs vanuit de huiskamer.

Waar komen studenten nog voor naar school? Om die vraag te beantwoorden kan het laatste element niet worden vergeten: hospitality. Het voorzien in een totaalplaatje aan faciliteiten voor mensen om elkaar te ontmoeten. Een plek waar je jezelf kunt ontwikkelen, kunt eten, drinken, spelen, sporten en studeren. Dát is waar de campus het wint van de studieplek vlak naast je bed.

Een prachtig voorbeeld is het nieuwste onderwijsgebouw van de HvA, voor de Faculteit Techniek op de Amstelcampus, waar studenten op de terrassen samenwerken aan interdisciplinaire thema's in een open leerlandschap. Of locatie Haarlem van Hogeschool Inholland waar de centrale hal en het werkcafé zijn ingericht als bruisend hart van de locatie. Studenten en medewerkers komen hier samen voor een goede kop koffie van de koffiebar en kunnen neerploffen om te ontspannen, even bij te praten of met elkaar aan het werk te gaan.

Samen aan de slag

Om hybride onderwijs echt te laten slagen, moeten alle bovengenoemde elementen op elkaar aansluiten. Dat betekent niet dat je als onderwijsinstelling je hele concept al tot op de puntjes uitgewerkt moet hebben, om aan de slag te gaan. Dat kan best met trial and error als uitgangspunt: bespreek de richting die je op wilt gaan en ga dan aan de slag met het uitproberen en testen van onderwijsvormen, inrichtingen, digitale middelen en services. Met kleine pilots en met slimme investeringen die mee kunnen veranderen. Luister naar de feedback die je krijgt en zoek de samenwerking op tussen docenten, studenten, bestuurders, medewerkers van de ondersteunende diensten en leveranciers. Zo verandert niet alleen het onderwijs, maar ook de omgeving tot één community waar iedereen met elkaar blijft leren, innoveren en onderzoeken.

Hogeschool Inholland Haarlem - Zenber Architecten

Dit artikel wordt u aangeboden door **Aestate/ontrafelexperts**.
Meer informatie en contactgegevens:
www.aestate.nl.